

ÚVOD DO GEOGRAFIE

Ondřej Morcinek
2024

Obsah

Co je geografie?.....	2
Fyzická geografie.....	2
Socioekonomická geografie („humánní“, ...).....	2
Regionální geografie.....	2
Kartografie.....	2
Historie geografie.....	3
Starověk.....	3
Středověk.....	3
Novověk.....	3
Co tedy geografie zkoumá?.....	3

Co je geografie?

- Věda, která se zabývá **jevy probíhajícími v prostoru a čase**.
- Řeší **příčiny a důsledky jevů**, snaží se je zjednodušeně zachytit do map. Zjednodušeně řečeno využívá poznatky jiných věd a s jejich pomocí vysvětluje jevy v reálném světě.
- Radíme do ní:
 - **Fyzickou** geografii
 - **Socioekonomickou** geografii
 - Regionální geografii
 - Kartografii
- **Přírodní**, ale také společenská a tak trochu i technická věda.

Fyzická geografie

- **Přírodní** část světa:
 - **Atmosféra** – klimatologie, meteorologie, ...
 - **Hydrosféra** – hydrologie, kryologie, ...
 - **Biosféra** – biogeografie, ...
 - **Litosféra** – geomorfologie, seismologie, ...
 - **Pedosféra** – pedologie, ...

Socioekonomická geografie („humánní“, ...)

- **Člověkem ovlivněná** část světa:
 - Geografie **dopravy**
 - Geografie **cestovního ruchu**
 - Geografie **obyvatelstva**
 - Geografie **sídel**
 - Geografie **zemědělství**
 - Geografie **kultury**
 - A další...

Regionální geografie

- Propojuje **fyzickou** a **socioekonomickou** geografii v **regionech**.
 - Regionální geografie **Asie**
 - Regionální geografie **Kroměřížska**
 - Regionální geografie **Česka**
 - A další...

Kartografie

- **Zobrazování** jevů probíhajících v prostoru a čase do zjednodušené formy (mapy).
 - Geodézie

- Dálkový průzkum Země (satelity, meteorologické balony atd.)
- GIS (geografické informační systémy – mapové editory na PC)

Historie geografie

• Příklady „hloupých otázek“ z historie geografie, za které se tazatelům (nejspíš) někdo hodně vysmál:

- Není Země náhodou kulatá?
- Co když hvězdy nejsou bohové, ale jen hořící koule plynu?
- A netočí se náhodou Země kolem Slunce?
- Myslíte, že by šlo vylétnout na Měsíc?
- Co kdyby šlo do Indie doplnout i plavbou na západ?
- Myslíte, že na jih od Sahary může být něco zajímavého?

Starověk

- K čemu se používaly mapy? – Armádní účely, obchodní trasy, mořeplavba, ... (dodnes stejné).
- Kdy se zjistilo, že je země kulatá? – Už ve starověkém Řecku (obvod Země, předpověď Antarktidy, ...).
- Kdy vznikla nejstarší dochovaná mapa? – Asi 2 500 let př. n. l. (první mapy vznikaly mnohem dříve).

Středověk

- Významný vliv arabského světa (ochrana dědictví antiky, ...).
- V křesťanském světě ve středu map Jeruzalém + fantazie tvůrců.
- Využití jako ve starověku (armáda, obchod, doprava, ...).
- Kryštof Kolumbus, Marco Polo, ...
- Herefordská mapa – kruhová mapa světa z 13. století (Kruhová? Takže oni věděli, že je Země koule? – Ano, věděli, protože nejdříve se na horizontu objevila vlajka, pak strážní koš, pak plachta a na závěr trup lodi, takže každý námořník věděl, že Země musí být koule.)

Novověk

- 15.–16. století – největší uznání geografie.
- Velký přínos při mapování nově objevených území (Amerika, subsaharská Afrika, ...).
- Vznik dodnes platných představ o vesmíru (heliocentrismus, ...).

Co tedy geografie zkoumá?

- Samozřejmě zkoumá svět. To ale dělají všechny vědy. Geografie si půjčuje jejich poznatky a snaží se je aplikovat na reálný svět, v jeho kontextu vysvětluje jevy (ekonomie – hospodářství, fyzika – atmosféra, ...).
- Geografie se zabývá především těmito pojmy:
 - **Krajinná sféra** – povrch planety Země jako komplexní celek.

- **Krajina** – libovolný výsek krajinné sféry (např. horská krajina).
- **Prostorové jevy** – procesy a úkazy vyskytující se v krajinné sféře.
- **Vazby** mezi přírodou a lidskou společností.